

2016-02-03

LUNDS UNIVERSITET

Humanistiska och teologiska fakulteterna

Centrum för teologi och religionsvetenskap

Institutionsstyrelsen

Verksamhetsberättelse 2015

Centrum för teologi och religionsvetenskap (CTR) har under olika namn funnits vid Lunds universitet sedan 1668. Organisatoriskt är CTR en av åtta institutioner vid Humanistiska och teologiska fakulteterna. Institutionen är sedan hösten 2014 lokaliserad till Helgonavägen 3 och det där belägna humanist- och teologcentrat LUX.

Vid CTR bedrivs utbildning och forskning inom följande religionsvetenskapliga och teologiska discipliner:

Religionshistoria och religionsbeteendevetenskap

- Islamologi
- Judaistik
- Religionshistoria
- Religionssociologi

Tros- och livsåskådningsvetenskap

- Etik
- Religionsfilosofi
- Systematisk teologi

Bibelvetenskap

- Gamla testamentets exegetik
- Nya testamentets exegetik

Kyrko- och missionsstudier

- Missionsvetenskap med ekumenik
- Kyrkohistoria
- Praktisk teologi
- Religionsteologi

CTR har under 2015 haft drygt 70 anställda, varav 12 professorer (varav en adjungerad), 10 lektorer och 32 doktorander. Därtill finns det 9 personer som har anställning som forskare samt en person som har en postdoktoranställning.

Administrationen vid CTR, inkl. studievägledning, utgörs av sju personer (varav en tjänstledig). Vid institutionen finns också fyra ledningsuppdrag: prefekt (50 %), bitr. prefekt med ansvar för forskningsfrågor (30 %), bitr. prefekt med ansvar för forskarutbildning (20 %) samt studierektor (50 %). Prefekt samt bitr. prefekt med ansvar för forskningsfrågor tillträdde sina respektive uppdrag den 1 januari 2015, medan bitr. prefekt med ansvar för forskarutbildning och studierektor har haft sina uppdrag sedan 2012.

Institutionen har ett utbildningsuppdrag om 298 s.k. helårsstudenter. Utbildningen vid CTR omsätter ca 13 Mkr/år. Forskningsbudgeten uppgår till nästan 30 Mkr, varav 13,5 Mkr är externa anslag.

Med stöd av fakulteten bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete vid institutionen, vilket bl.a. uttrycks i en arbetsmiljöpolicy (fastställd 2013-03-27) och konkretiseras i en därtill hörande arbetsmiljöplan. Som ett led i arbetsmiljöarbetet har ledningen beslutat om att anordna fyra arbetsplatsträffar/personalmöten per termin, syftande till informationsutbyte om institutionsgemensamma spörsmål. Vid ett av dessa möten har personalen för övrigt bl.a. fått information om ergonomi och vad som ur arbetsmiljösynpunkt är viktigt att tänka på när man befinner sig under lång tid vid sin datorarbetsplats. I anslutning härtill erbjöds också personalen individuella ergonomigenomgångar. Dessa genomgångar har resulterat i en rad åtgärder för att säkerställa god ergonomi.

Skyddsombudsuppdraget var vakant under sensvåren och sommaren 2015, men under hösten förrättades fyllnadsval och CTR har återigen ett skyddsombud (inkl. suppleant), vars mandatperiod sträcker sig till utgången av 2017.

Under senhösten 2015 genomfördes en s.k. psykosocial skyddsrund. Denna gav bl.a. vid handen att det flesta medarbetare, 80 % av 35 svarande, oftast upplever sitt arbete som meningsfullt och stimulerande. Vidare ansåg 86 % att det finns ett positivt arbetsledningsklimat på arbetsplatsen.

Utbildning

CTR har under 2015 bedrivit utbildning på grundnivå inom huvudområdena »Religionsvetenskap och teologi» och »Religionshistoria». Utbildningen inom det senare huvudområdet började ges för första gången under höstterminen med grundkurser i religionshistoria och islamologi. Dessutom gavs under året ett antal fristående kurser: tre internationella kurser (så kallade SAS-kurser), två kurser med studieresor till Jerusalem, tre sommarkurser samt en internetbaserad kurs om de ortodoxa kyrkorna. CTR har också bedrivit uppdragsutbildning.

På avancerad nivå har utbildning bedrivits inom huvudområdena »Religionsvetenskap och teologi» och »Religious Roots of Europe».

I maj 2015 meddelade Universitetskanslersämbetet (UKÄ) efter en uppföljande granskning att den utbildning som leder till masterexamen i »Religionsvetenskap och teologi» vid CTR bedöms hålla hög kvalitet. Den utbildning som leder till kandidat-

respektive magisterexamen i Religionsvetenskap och teologi har tidigare erhållit omdömet »Mycket hög kvalitet».

Vid halvårsskiftet upphörde 1993 års studie- och examensordning. Ökningen av antalet studenter som efter kortare eller längre tids frånvaro från institutionen återvände för att fullfölja sin examen var märkbar under vårterminen. Att den äldre studieordningen har upphört innebär att all utbildning vid CTR är utformad enligt Bolognareformens principer.

Under höstterminen påbörjades omläggningen av de flesta kurserna vid CTR till halvfartskurser. Omlägningsprocessen, som är avsedd att resultera i en flexiblare studiegång, fullföljs under 2016 och kommer därefter att utvärderas.

CTR har haft ett samlat utbildningsuppdrag om 298 helårsstudenter. Resultatet av verksamhetsåret blev 314 registrerade helårsstudenter, vilket innebär att den positiva trenden från 2014 består men har korrigerats något i förhållande till uppdraget. Genomströmningen har under året varit 59 % (samma som för 2014).

Under verksamhetsåret utfärdades 19 kandidatexamina, två magisterexamina och 11 masterexamina inom institutionens huvudområden.

Forskarutbildning

CTR bedriver forskarutbildning inom följande religionsvetenskapliga och teologiska ämnen: Gamla testamentets exegetik, islamologi, kyrkohistoria, missionsvetenskap med ekumenik, Nya testamentets exegetik, praktisk teologi, religionsfilosofi med etik, religionshistoria och systematisk teologi. Till i princip varje ämne finns ett forskarseminarium i vilket lärare, doktorander och studenter på avancerad nivå möts för att diskutera doktorandernas avhandlingstexter eller andra vetenskapliga texter.

Totalt finns drygt 40 aktiva doktorander vid institutionen, varav 32 av dessa är anställda. Under våren antogs fyra nya doktorander till forskarutbildningen vid CTR: en doktorand i Gamla testamentets exegetik, en doktorand i kyrkohistoria, en doktorand i Nya testamentets exegetik samt en doktorand i praktisk teologi. Dessa fyra påbörjade sina anställningar vid institutionen den 1 september.

Vid CTR ägde två disputationer rum under 2015 (motsvarande antal under 2014 var sju disputationer). Följande avhandlingar försvarades framgångsrikt under året:

Fredrik Modéus, *Gudstjänstgemenskap i folkkyrkan. Ett studium av gudstjänstgemenskapens identitet och ställning i Svenska kyrkan* (maj 2015)

Anthony Fiscella, *Universal Burdens. Stories of (Un)Freedom from the Unitarian Universalist Association, The MOVE Organization, and Taqwacore* (december 2015)

UKÄ påbörjade sin pilotutvärderingsprocess av forskarutbildningen under 2015. Som ett av få forskarutbildningsämnen i landet ingår religionshistoria vid CTR i denna pilotutvärdering. Genom att delta i pilotutvärderingen, vilken slutförs under första halvåret 2016, är förhoppningen att lära sig mer om den kommande reguljära utvär-

deringen av forskarutbildningen och i möjligaste mån också ge konstruktiva synpunkter på hur det för forskarutbildningen föreslagna kvalitetssäkringssystemet kan förbättras innan det sjösätts på bred front.

Under året har institutionen vidtagit en rad åtgärder för att höja kvaliteten i forskarutbildningen. Så har CTR t.ex. gjort en översyn av antagningsprocessen för att säkerställa att den är rättssäker. Vidare har rekryteringsprocessen genomlysts i förhoppningen att presumtiva doktorander av högsta möjliga kvalitet söker sig till CTR. När det gäller kursdelen har ett omfattande arbete med att skriva nya och revidera gamla kursplaner för forskarutbildningen initierats. Vidare har det interdisciplinära samarbetet på institutionen stärkts genom att lansera interdisciplinära teori- och metodgrupper för doktoranderna. Bitr. prefekten med ansvar för forskarutbildningen har också kartlagt doktorandernas arbetsmiljö, vilket ger vid handen att doktoranderna i stort är mycket nöjda med utbildningen.

Forskning

Forskningen vid CTR utförs av lärare och medarbetare med forskaranställning. Professorer ägnar huvuddelen av sin årsarbetstid åt forskning och handledning i forskarutbildningen, universitetslektorer har 20 % forskning i sina tjänster (25 % för docentkompetenta universitetslektorer) och medarbetare med forskaranställning kan fylla sina respektive tjänster med forskningsarbete, men engageras ofta också i utbildningen vid institutionen.

Utöver den fakultetsfinansierade forskningen bekostas en hög andel av den forskning som bedrivs vid institutionen genom anslag från stiftelser och fonder av olika slag. Så har t.ex. Riksbankens jubileumsfond (RJ) finansierat forskningsprogrammet *Det tidiga klosterväsendet och den antika bildningen* (MOPAI) och projektet *Den hinduiska receptionen av perso-arabiska kunskapstraditioner och jainismens roll som kulturförmedlare*. Även Birgit och Sven Håkan Ohlssons stiftelse, Thora Ohlssons stiftelse samt Crafoordska stiftelsen stöttar kontinuerligt CTR:s verksamhet; Ohlssonstiftelserna bl.a. ett lektorat i teologi och en professur i kyrkohistoria och Crafoordska stiftelsen bl.a. genom en postdokortjänst i religionsteologi (fr.o.m. augusti 2015) och genom ett antal stöd till yngre forskare för s.k. forskningsinitiering (kyrkohistoria och Nya testamentets exegetik). En annan viktig anslagsgivare är Vetenskapsrådet (VR) som under 2015 fortsatt att stödja projekten *Bortom teologi. Antik polemik, identitetsskapande och modern forskning* och *Sökandet efter helhet i en förtrollad värld. Helbräddagörelse, framgång och rituell praxis i afrikanska pentekostala-karismatiska kyrkor* samt därtill beviljat medel till följande nya projekt vid CTR:

Etisk maskulinitet. Skapandet och representationen av Awakenings islamiska popstjärnor
(islamologi)

Vishet och bildning. Receptionen av monastiska tänkespråk i europeisk kultur: Vetenskaplig samverkan på en digital plattform (kyrkohistoria)

Under året har även en rad vetenskapliga konferenser arrangerats vid CTR. Bland dessa kan *Heidegger and Theology – After the Black Notebooks* (december), *Theological and Philosophical Responses to Syncretism* (april) och *Arenas of Competition. Challenging Perspectives on Sports and Religions* (oktober) nämnas.

Ur ett institutionsgemensamt perspektiv har forskningsfrågorna vid CTR under 2015 handlat om att analysera och diskutera hur institutionens forskare kan bli än mer framgångsrika ifråga om att söka och i slutänden också erhålla externa forskningsmedel. Angelägenheten i dessa frågor har markerats genom att det sedan den 1 januari 2015 finns en bitr. prefekt (30 %) med särskilt ansvar för forskningsfrågor.

Under framförallt hösten har ett antal aktiviteter med forskningsfaciliterande syfte genomförts. I september besökte t.ex. prof. em. Anders Bäckström (Uppsala) CTR och berättade om hur han själv över tid byggt en stark och livaktig tvärvetenskaplig forskningsmiljö. Långsiktighet och återkommande rutiner kring ansökningsprocesser till större externa finansiärer såsom t.ex. Riksbankens jubileumsfond (RJ) och Vetenskapsrådet (VR) var två lärdomar från detta besök. I oktober gästades CTR i samband med ett personalmöte av prof. Marianne Thormählen, som tidigare varit prodekan med ansvar för forskningsfrågor vid HT och som också varit den som initierat och hållit i forskningsutvärderingen HTRQ14. Utifrån HTRQ14 kunde Thormählen konstatera att CTR:s forskare, för att ytterligare stärka forskningen, behöver hitta samverkansarenor såväl inom institutionen som utanför den. Att skapa arenor för samverkan blir således en prioriterad uppgift framöver.

CTR arbetar också med andra strategier för att vitalisera forskningsmiljön. Till exempel ansöker CTR tillsammans med Institutionen för utbildningsvetenskap om en postdokortjänst i religionsdidaktik. CTR nominerade under hösten också en av institutionens forskare till det s.k. Pro Futura-programmet.

Samverkan

CTR och dess medarbetare samverkar på olika sätt med andra delar av universitet och det omgivande samhället. Flera av forskarna vid institutionen medverkar kontinuerligt i dagspress, radio och TV.

Under 2015 bjöd CTR in allmänheten till en rad olika seminarier och föreläsningar. I samband med doktorspromotionen i maj bjöd CTR in till hedersdoktorsföreläsning av förläggaren Per Åkerlund och i oktober hölls offentlig professorsinstallationsföreläsning av Jayne Svenungsson. Välbesökt var också seminariet »De postkristna svenskarna och religionen» med bl.a. prof. David Thurfjell (november 2015).

Flera av institutionens forskare medverkade även vid HT-dagarna i april, och ett antal forskare presenterade sina nyutgivna böcker vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg (september).

En viktig samverkanspartner är trossamfundet Svenska kyrkan, vilket bl.a. märks genom det samarbete som finns vid Svenska teologiska institutet i Jerusalem samt adjungeringen av en medarbetare från Svenska kyrkans forskningsenhet vid CTR.